

**AVRASYA SOSYAL VE EKONOMİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
(ASEAD)**

***EURASIAN JOURNAL OF SOCIAL AND ECONOMIC RESEARCH
(EJSER)***

ISSN: 2148-9963



CİLT 11 - SAYI 3 - YIL 2024

YAYIN TARİHİ TEMMUZ 2024

VOLUME 11 - ISSUE 3 - YEAR 2024

PUBLICATION DATE JULY 2024

EDİTÖRLER KURULU / EDITORIAL BOARD

Prof. Dr. Rabiyyat ASLANOVA Bakü Devlet Üniversitesi, Azerbaycan
Doç. Dr. Erlan BAKİEV American University of Central Asia, Kırgızistan
Doç. Dr. Gadir BAYRAMLI Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi, Azerbaycan
Doç. Dr. İrfan TÜRKOĞLU ASEAD, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Nurhodja AKBULAEV Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi, Azerbaycan
Dr. Mine BAYAR, MEB, Türkiye
Dr. Sevil PİRİYEVA KARAMAN, Ankara Üniversitesi, Türkiye

BİLİM KURULU / SCIENTIFIC COMMITTEE

Prof. Dr. Giuli ALASANIA University of Georgia, Gürcistan
Prof. Dr. Kemal KARPAT University of Wisconsin, ABD
Prof. Dr. Rifat ŞKRİJELJ University of Sarajevo, Bosna Hersek
Prof. Dr. İrfan MORİNA University of Pristina, Kosova
Prof. Dr. Abdilbaet MAMASIDIKOV Kırgızistan İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Kırgızistan
Prof. Dr. Ali TOMAK Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Burhan BALTACI Kastamonu Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Dilek BARLAS Koç Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Emine KOCA Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ertuğ ÖNER Ege Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Feda REHİMOV Bakü Devlet Üniversitesi, Azerbaycan
Prof. Dr. Ferit İZCİ Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Georgi GAGANİDZE Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Gürcistan
Prof. Dr. Gülser ÖZTUNALI KAYIR Akdeniz Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Hasret Elçin KÜRŞAT ÇOŞKUN Yeditepe Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. İrfan KALAYCI İnönü Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Kamile AKGÜL Haliç Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Kakhaber KORDZAİA Caucasus International University, Gürcistan
Ord. Prof. Khurshida Erkinovna YUNUSOVA, National University of Uzbekistan, Özbekistan
Prof. Dr. M. Asif YOLDAŞ Hitit Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Mehmet Merdan HEKİMOĞLU Uluslararası Fırat Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Metin IŞIK Sakarya Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Muradov Reşad ŞAHBAZOĞLU Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi, Azerbaycan
Prof. Dr. Nasriddin Sadriddinov TALBAKOVİCH Kurgan Tube State University, Tacikistan
Prof. Dr. Necati KAYHAN Karabük Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Nihat BATMAZ Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Ord. Prof. Nilufar Dalibaevna DJURAYEVA, Uzbekistan State University, Özbekistan
Prof. Dr. Olga Nosova VALENTYNOVNA Kharkiv National University, Ukrayna
Prof. Dr. Rabiyyat ASLANOVA Bakü Devlet Üniversitesi, Azerbaycan
Prof. Dr. Rajabov Rajab KUÇAKOVİCH Tajik State University of Commerce, Tacikistan
Prof. Dr. Rovshan ALİYEV Bakü Devlet Üniversitesi, Azerbaycan
Prof. Dr. Sabahat BAYRAK KÖK Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Seçkin GÖNEN Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Simon GELASHVİLİ Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Gürcistan
Prof. Dr. Süphan NASIR İstanbul Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Svetlana Tyutyunnykova VLADİMİROVNA Kharkiv National University, Ukrayna
Prof. Dr. Tamara Merkulova VYKTOROVNA Kharkiv National University, Ukrayna
Prof. Dr. Teimuraz BERİDZE Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Gürcistan
Prof. Dr. Tofiq ABDÜLHESENLİ Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi, Azerbaycan
Prof. Dr. Tologon OMOSHEV Kırgızistan İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Kırgızistan
Prof. Dr. Turгут ÖZKAN Beykent Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. A. Buğra HAMŞIOĞLU Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Adem BAYAR Amasya Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Adem PEKER Atatürk Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Ahmet Cem ERKMAN Ahi Evran Üniversitesi, Türkiye

- Doç. Dr. Ahmet ÜSTÜN Amasya Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Ainur NOGAYEVA Avrasya Milli Üniversitesi, Kazakistan
Doç. Dr. Ali CİN Akdeniz Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Aripov Abdugani ABDUHAMİDOVİCH Tacikistan State University, Tacikistan
Doç. Dr. Arzu YİĞİT Süleyman Demirel Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Asiman GULİYEV Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi, Azerbaycan
Doç. Dr. Aslı YENİPAZARLI Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Ayfer UZ Trakya Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Aykut EKİYOR Gazi Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Barış Tolga EKİNCİ Beykent Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Bibianar Shaimerdenovna BAİZHUMANOVA, Eurasian National University, Kazakistan
Doç. Dr. Cırgalbek İSMANOV Kırgızistan İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Kırgızistan
Doç. Dr. Davran YOLDAŞEV Kırgızistan İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Kırgızistan
Doç. Dr. Elnare SAMEDOVA Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi, Azerbaycan
Doç. Dr. Erlan BAKİEV American University of Central Asia, Kırgızistan
Doç. Dr. Fahrettin GEÇEN İnönü Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Fariz AHMADOV Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi, Azerbaycan
Doç. Dr. Ferhunde HAYİRSEVER TOPÇU Akdeniz Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Ferihan POLAT Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Firdaus NOROV Kurgan Tube State University, Tacikistan
Doç. Dr. Funda ÇONDUR Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Gadir BAYRAMLI Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi, Azerbaycan
Doç. Dr. Gaini MUKHANOVA T.Riskulov Kazak İktisat Üniversitesi, Kazakistan
Doç. Dr. Geray MUSAYEV Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi, Azerbaycan
Doç. Dr. Gulhan ABEDALAZİZ MOH'D JALAL AL TURK Ankara Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Gulnara RZAYEVA Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi, Azerbaycan
Doç. Dr. Gülhanım ÜNSAL Marmara Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. H. Burçin HENDEN ŞOLT Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Hilale CAFEROVA AMEA İdare Etme Sistemleri Enstitüsü, Azerbaycan
Doç. Dr. İrfan TÜRKOĞLU ASEAD, Türkiye
Doç. Dr. Kadir DABBAĞOĞLU Arel Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Kemal EROL Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Kurbonov Abdukarim RAKHİMOVİCH Tajik State University of Commerce, Tacikistan
Doç. Dr. Kürşat KURTULGAN Mersin Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Mariya KOCHKORBAEVA Kırgızistan İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Kırgızistan
Doç. Dr. Mehmet Turgut BERBERCAN Çankırı Karatekin Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Mihai VODA Dimitrie Cantemir University, Romanya
Doç. Dr. Murat AKKAYA İstanbul Arel Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Mustafa KOCAOĞLU Necmettin Erbakan Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Mutahayira MADZHUNUNOVA Kurgan Tube State University, Tacikistan
Doç. Dr. Natiq QURBANOV Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi, Azerbaycan
Doç. Dr. Necmiye CÖMERTLER Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Nil Esra DAL Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Nurbiye UZ Anadolu Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Nurdan KUŞAT Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Nurgün TOPALLI Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Nüsret QURBANOV Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi, Azerbaycan
Doç. Dr. Onur Başar ÖZBOZKURT Tarsus Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Ömer Kürşad TÜFEKÇİ Süleyman Demirel Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Rahmatullo AMİNOV Kurgan Tube State University, Tacikistan
Doç. Dr. Rovshan ALİYEV Bakü Devlet Üniversitesi, Azerbaycan
Doç. Dr. Rustamov Shavkat RAKHİMOVİCH Tajik State University, Tacikistan
Doç. Dr. Saadet GANDİLOVA Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi, Azerbaycan
Doç. Dr. Salih KALAYCI Bursa Teknik Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Samir HAMİDOV Azerbaycan Devlet Diller Üniversitesi, Azerbaycan
Doç. Dr. Senem GÜNGÖR Başkent Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Seniha ÜNAY SELÇUK Düzce Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Sharifdzhon Tojiboev GAYBULLOEVIH Khujand State University, Tacikistan
Doç. Dr. Sonay AYYILDIZ Kocaeli Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Yeliz MOHAN BURSALI Pamukkale Üniversitesi, Türkiye

- Doç. Dr. Yeliz SELVİ Harran Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Yonca KÖKSAL Koç Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Zekai ÖZTÜRK Gazi Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Abdurrahman EREN, Mustafa Kemal Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet ÖZDEMİR Kastamonu Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Armağan GÜNEŞ Harran Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Aydın ÜNAL Kırklareli Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Bahar AŞCI Karabük Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Burcu GEZER ŞEN Fırat Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Can ŞAHİN Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Ekrem ÇELİKİZ İbn Haldun Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Erdoğan BOZKURT Amasya Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Eren Alper YILMAZ Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Gizay DAVER Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Hatice BAYSAL Süleyman Demirel Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Hüsniye AKILLI Nuh Naci Yüksel Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi İbrahim Okan AKKIN Ardahan Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi İsmail GÖKDAYI Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Türkiye
Yrd. Doç. Dr. Kamil KANIPEK Yakın Doğu Üniversitesi, KKTC
Dr. Öğr. Üyesi Murat YORULMAZ Yalova Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa FİDAN Yozgat Bozok Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Mübeyyen TEPE KÜÇÜKOĞLU Trakya Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Nurhodja AKBULAEV Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi, Azerbaycan
Dr. Öğr. Üyesi Nuri YAZICI Bahçeşehir Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Senem ALTAN Doğu Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Vahdet ÖZKOÇAK Hitit Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Yağmur KARA Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Zişan KORKMAZ ÖZCAN Süleyman Demirel Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Ekin KAYNAK İLTAR Akdeniz Üniversitesi, Türkiye
Dr. Lazlo MARACZ Universiteit van Amsterdam, Hollanda
Dr. Mark FELSHEIM Milwaukee Area Technical College, USA
Dr. Mine BAYAR, MEB, Türkiye
Dr. Oktay GULİYEV Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi, Azerbaycan
Dr. Sevil PİRİYEVA KARAMAN, Ankara Üniversitesi, Türkiye
Dr. Zakir ÇOTAEV Manas Üniversitesi, Kırgızistan

DERGİ HAKKINDA

Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD)(*Eurasian Journal of Social and Economic Research (EJSER)*) 2013 yılında kurularak, 2014 yılında Türkçe ve İngilizce dilinde yayınlanmaya başlayan uluslararası hakemli elektronik bir dergidir.

2017 yılından itibaren Aylık olarak yayınlanmaya başlayan **ASEAD** (Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi) TÜBİTAK-ULAKBİM tarafından veri tabanında taranmakta, Doçentlik ve Teşvik başvurularında kabul görmektedir.

ASEAD akademisyenlerin bireysel veya disiplinler arası ortak çalışmalar yapmasına aracılık etmek, genç akademisyenlere yeni ufuklar kazandırarak teşvik etmek, akademisyenlere ortak çalışmalar yapabilecekleri yeni konular hakkında fikir ortamı oluşturmak, yeni kültür ve coğrafyalarla tanışmalarına imkan sağlamak amacıyla sosyal bilimler alanında sempozyumlar düzenleyerek akademik anlamda katkılar sağlamaktadır.

Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi'nde yayınlanan eserlerdeki görüşler ve sorumluluk yazarına aittir. Yayın hakları saklı olup izinsiz hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Uluslararası hakemli ve alan indekslerinde taranan bir dergi olan Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi'nin tarandığı indexler:

ASEAD Dergisi ULAKBİM DERGİ PARK Linki :
<http://dergipark.ulakbim.gov.tr/asead/user>



Google
scholar

asos
akademia sosyal bilimler indeksi

ROOTINDEXING
JOURNAL ABSTRACTING AND INDEXING SERVICE

ESJI Eurasian
Scientific
Journal
Index
www.ESJIndex.org



JIFACTOR



Academic
Resource
Index
ResearchBib

İletişim Adresi / Contact Info

e-mail: aseadeditor1@gmail.com

Web: <http://dergipark.gov.tr/asead>

(ISSN: 2148-9963)

İÇİNDEKİLER

ÇEVRE HAKKININ İNSAN HAKLARI KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ VE TÜRKİYE'DE ÇEVRE HAKKINA DAİR DENEYİMİN İNCELENMESİ Öğr. Gör. Senem ÖZGİRGİN VARDAR Araş. Gör. Mert Selim ŞEN	1-33
İŞLETMELERDE PERFORMANS DEĞERLENDİRME SİSTEMİNİN ÖNEMİ Yılmaz ESKİBİNA	34-44
İSLAMİ FIKIHTA ANONİM ŞİRKET VE ŞERİ HÜKÜMLERİ Muhammed İbrahim KATTANOĞLU	45-63
3D YAZICILARLA (3DP) TEKSTİL YÜZEYİ MANİPÜLASYON UYGULAMALARININ YAPISAL VE ESTETİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ Dr. Öğr. Üyesi Fatma BULAT	64-87
SINIFINDA KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİSİ BULUNAN ÖĞRETMENLERİN KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR VE ÇÖZÜM YOLLARI Murat CANSIZ Prof. Dr. Adem BAYAR	88-106
ESMÂ BİNT EBÛ BEKİR ÖZELİNDE HZ. PEYGAMBER'İN ENGELLİLERE BAKIŞI Doç. Dr. Hatice DÜLBER	107-115
OY VERME DAVRANIŞININ TÜRKİYE'DEKİ X-Y-Z KUŞAKLARI BAĞLAMINDA KARŞILAŞTIRILMASI Dr. Öğr. Üyesi Gamze TURGAYLI ZENGİN Dr. Öğr. Üyesi Suat TAŞKESEN	116-136
LUTHER REFORMU'NU HÜMANİST BİR RUHLA YENİDEN İNŞA DENEMESİ: JOHANNES BRENZ ÖRNEĞİ Dr. Yusuf TAŞ	137-160
KUZEY SURİYE'DE ÇAĞDAŞ İSLAM AKIMLARI Öğr. Gör. Belal KHALİFA	161-175
KUTADGU BİLİG'DE EĞİTİM VE YÖNETİM ANLAYIŞI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME Dr. Öğr. Üyesi Şengül BÜYÜKBOYACI	176-203
TEMEL EĞİTİMİN 1. KADEMESİ 3. SINIF "ARAPÇA BENİM DİLİM" KİTABININ ÖĞRETMENLER AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ Dr. Öğr. Üyesi Mohammad ZİDAN	204-219
COVID-19'UN RUH SAĞLIĞI POLİTİKALARINA YANSIMALARI VE MODEL ÖNERİSİ Dr. İsmail AKGÜL	220-241
SESSİZ İSTİFA: İŞ YAŞAMINDA SESSİZ BİR ÇIKIŞ YOLU MU? Dr. Öğr. Üyesi Ayşe YAVUZ	242-253
CHALLENGES IN THE GRADE 12 ENGLISH LANGUAGE CURRICULUM IN LEBANON: A SWOT ANALYSIS Eslam ALJAAFIL	254-267
SAĞLIK OKURYAZARLIĞININ ÖNEMİ VE SAĞLIK HARCAMALARINA ETKİSİ Dr. İsmail AKGÜL	268-284
TÜRKİYEDE GAZETECİLİĞİN KÜLTÜREL YANSIMALARI: İSTANBUL'DAKİ GAZETECİ MEKÂNLARI Deniz KATIEL KURT	285-301
POSTMODERN FEMİNİZMİN KADINA YÖNELİK ŞİDDETE İLİŞKİN ÇÖZÜMLEMESİ Prof. Dr. Ayşe Sezen SERPEN Doç. Dr. Erdiç KALAYCI Prof. Dr. Aybala DEMİRCİ AKSOY	302-309
THE IMPORTANCE OF DIGITAL MARKETING AND TECHNOLOGY IN UZBEKISTAN Assist. Prof. Dr. Sevgi AYDIN	310-323

METAVERSE'ÜN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ: MEVCUT EĞİMLER, FIRSATLAR VE GELECEK ÖNGÖRÜLERİ Dr. Öğr. Üyesi Dr. İzzet GÜLŞEN	324-335
EVLİLİĞİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ AÇISINDAN HZ. PEYGAMBERİN SÜNNETİNDEN GENEL İLKELER Doç. Dr. Hatice DÜLBER	336-345
IDENTITY FORMATION AND RESILIENCE IN THE FACE OF LOSS: AN ANALYSIS OF JOAN DIDION'S THE YEAR OF MAGICAL THINKING Assist. Prof. Dr. Fulya KINCAL	346-363
TÜRKİYE'DE TERÖRÜN EKONOMİK ETKİLERİ BAĞLAMINDA TERÖR YOKSULLUK İLİŞKİSİ: TERÖR YOKSULLUĞUN SEBEBİ MİDİR YOKSA SONUCU MUDUR? Dr. Öğr. Üyesi Niyazi GÜMÜŞ	364-384
SHARİ'AT IN THE CONTEXT OF SOCIAL CHANGE, HISTORICITY AND NASKH, Prof. Dr. Talip ÖZDEŞ KİTAP İNCELEMESİ / BOOK REVIEW Uzman Abdurrahim AKMAZ	385-388
KİYAMET TARİKATLARI (YENİ DİNİ HAREKETLER), Prof. Dr. Ali Rafet ÖZKAN KİTAP İNCELEMESİ / BOOK REVIEW Uzman Mehmet DERİ	389-393
OSMANLI DEVLETİ'NDE İPTİDAİ MEKTEPLERİN YAYGINLAŞTIRILMASI MİDİLLİ SANCAĞI ÖRNEĞİ (1885-1913) Düzeltilme Mak. CİLT 11 SAYI 1 YIL 2024, S 155-192 Dr. Öğr. Üyesi Arzu BAYKARA TAŞKAYA.....	394-431